

Työkaluja elävän perinnön työhön

Leena Marsio
erikoisasiantuntija

Museovirasto
Museiverket

- Miten voisimme syventää yhteisömme elävän perinnön osaamista?
- Mitä uutta tämä ajattelutapa voisi tuoda toimintaamme? Uudenlaisia hankkeita tai kumppaneita?
- Miten syventää työtämme yhteiskunnallisesti vaikuttavammaksi? Kestävämmäksi?
- Mitä työkaluja on tarjolla?

ELÄVÄN PERINNÖN WIKILUETTELO

Tällä sivustolla esitellään esimerkkejä elävästä perinnöstä Suomessa. Elävää kulttuuriperintöämme tunnustetaan ja tallennetaan osana Unescon aineettoman kulttuuriperinnön yleissopimusta. Sivuston sisällöt ovat yhteisöjen tuottamia ja sitä ylläpitää Museovirasto.

Tule mukaan tekemään perinne näkyväksi ja ilmoita ilmiö yhteiseen wikiluetteloon. Tehdään yhdessä, vaalitaan ja siirretään eteenpäin.

Tervetuloa talkoisiin!

Elävän perinnön kansallinen luettelo

juhlat ja tavat

musiikki ja tanssi

esittävät taiteet

suullinen perinne

käsityötaidot

ruokaperinteet

Perintöhyrrä

- Perintöhyrrän avulla erilaisten ryhmien on mahdollista viritellä mutkatonta keskustelua kulttuuriperinnöstä.
- Tavoitteena on vahvistaa osallisuutta tarjoamalla monipuolinen työkalu kulttuuriperinnöstä keskusteluun
- Työkalu on suunnattu opettajille, kasvattajille, harrastusryhmien ohjaajille ja kaikille kulttuuriperinnöstä kiinnostuneille.
- Hyrrän otsikointi noudattaa opetussuunnitelmien laaja-alaisen osaamisen arvoperustaa
- Lataa ja tulosta suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, ranskaksi, espanjaksi, turkiksi, islanniksi, ukrainaksi, viroksi, fääriksi, latviaksi, liettuaksi, puolaksi, kymriksi, grönlanniksi, arabiaksi, saamen ja karjalan kielillä... 21 kieltä!

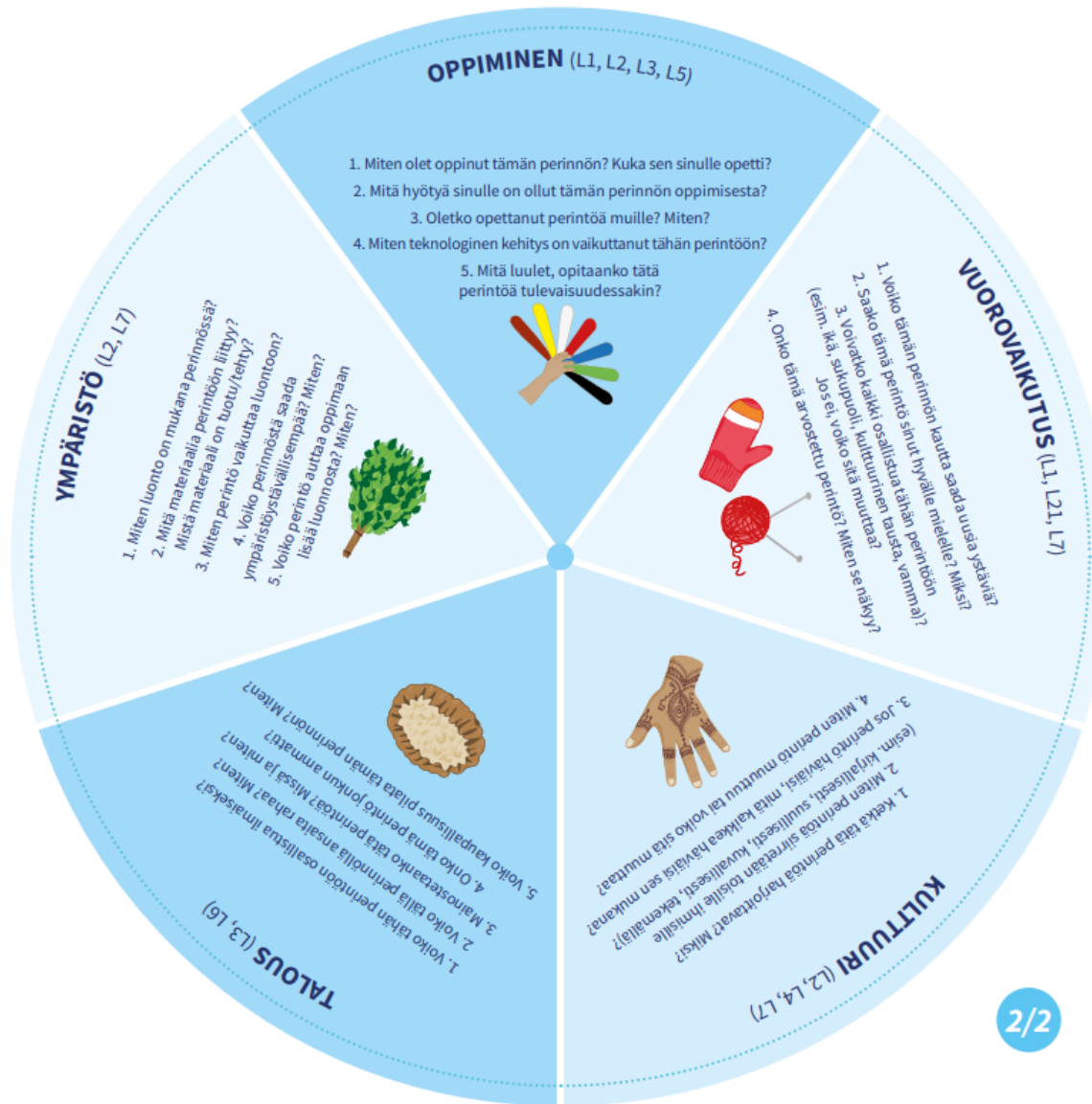
Museovirasto

Kulttuuriperintökasvatuksen seura

LIVIND

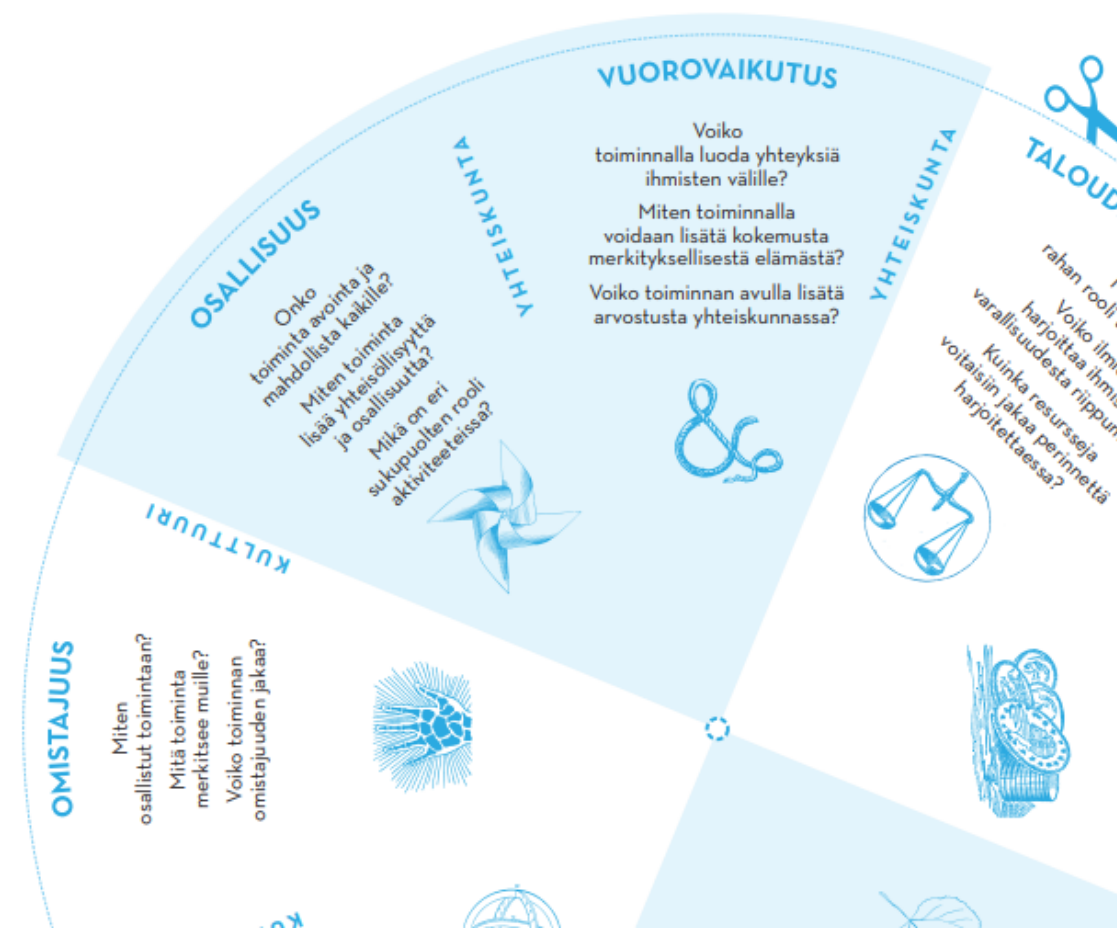
Luova ja elävä kulttuuriperintökasvatuksen alueiden voimavarana

Kestävän kehityksen kompassi

- keskustelun ja kehittämisen työkalu

- Miten kestävän kehityksen periaatteet toteutuvat omassa/ organisaationi työssä?
- Kompasissa kestävän kehityksen neljä ulottuvuutta (**ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen**) on jaettu kahdeksaan aihealueeseen, joissa kussakin on kolme kysymystä.
- Voit esimerkiksi pohtia tietyn asian tai organisaation vuorovaikutusta, osallisuutta tai luontosuhdetta ja miettiä, miten toimintaa voisi keskustelussa syntyneiden oivallusten avulla kehittää.
- Käännetty jo 20 kielelle!

Opi.aineetonkulttuuriperinto.fi

Opi lisää elävästä perinnöstä!

Tällä verkkosivulla voit tutustua elävään aineettomaan kulttuuriperintöön. Museoviraston koostamalle sivustolle on koottu koulujen käyttöön oppimateriaalipaketti. Tervetuloa mukaan tekemään perinnettä näkyväksi ja pohtimaan mitä elävä perintö tänä päivänä on!

Esittely

Elävä perintö

Unescon sopimus

Opettajalle

Oppilaalle

Oma elävä perintö

**elävä
PERINTÖ**

Etusivu
Esittely
Kartta
Meidän perintö

Aihealueet

Juhlat ja tavat
Musiikki ja tanssi
Esittävät taiteet
Suullinen perinne
Käsityötaidot
Ruokaperinteet
Pelit ja leikit
Luonto ja maailmankaikkeus
Hyvät käytännöt

Osallistu

Ohjeita
Lisää ilmiö
Lisää hyvä käytäntö

Sivu [Keskustelu](#) [Lue](#) [Muokkaa lomakkeella](#) [Muokkaa](#) [Muokkaa wikite](#)

Maksalaatikko

Perinteen harjoittaminen

Maksalaatikko on suomalainen perinteinen ruoka. Perinteisesti maksalaatikkoa syödään yleensä jouluna muiden jouluruokien kanssa. Maksalaatikkoa syödään yleensä jouluna muiden jouluruokien kanssa.

Vuonna 2015 tehdyssä tutkimuksessa maksalaatikko oli suosituin eläinruoka vuotiaiden keskuudessa.

Maksalaatikko on kuitenkin ollut koululaisten inhoitu ruoka vuonna 2011 ky. Maksalaatikolla on myös oma päivä, nimittäin 10.10 vietetään maksalaatikor kirjallisuuden päivää).

Perinteen taustaa ja historiaa

Valio, Saarioinen, Wikipedia

Ilmoituksen taustalla olevat yhteisöt

Kaisaniemen ala-asteen 4. luokan ET-ryhmä 2018

70 SEISKAA

seikkailua ennen

haastaa sinut tutustumaan kotiseutuusi, kulttuuriperintöön ja lähiluontoon.

Sukella seikkailuun!

SEIKKAILE JA INNOSTU

- ☐ Kävele ulkona paljain jaloin
- ☐ Pyöri lumessa
- ☐ Polje pyöräretki
- ☐ Tutustu nähtävyyteen
- ☐ Tanssi sateessa
- ☐ Kiipeä puuhun
- ☐ Hyppää laiturilta
- ☐ Souda vesillä
- ☐ Pulahda avantoon
- ☐ Torille!
- ☐ _____

ETSI JA OPI

-
- ☐ Poimi marjoja
 - ☐ Kuvaa kukkia
 - ☐ Pyydystä lehtiä tuulesta
 - ☐ Mene museoon
 - ☐ Havainnoi rakennustyytlejä
 - ☐ Ihaile revontulia
 - ☐ Bongaa eläinten jälkiä
 - ☐ Nimeä puita
 - ☐ Tunnista linnunlaulu
 - ☐ Sienestä syötäviä
 - ☐ _____

RAKENNA JA ASKARTELE

-
- ☐ Muotoile lumesta
 - ☐ Valmista juhloriste
 - ☐ Taiteile paperista
 - ☐ Tee maja
 - ☐ Toteuta kasvomaalaus
 - ☐ Korjaa kuntoon
 - ☐ Kelluta kaarnalaivaa
 - ☐ Solmi seppele
 - ☐ Virkkaa tai neulo
 - ☐ Sido vihta/vasta
 - ☐ _____

KOKKAILE JA MAISTELE

-
- ☐ Voitele ruisleipä
 - ☐ Testaa tippaleipää
 - ☐ Mutustele rieskaa
 - ☐ Käristä makkaraa
 - ☐ Maista maailman makuja
 - ☐ Hernerokkaa torstaina
 - ☐ Täytä laskiaispulla
 - ☐ Paista piirakka
 - ☐ Rypytä karjalanpiirakka
 - ☐ Pystytä piparkakkutalo
 - ☐ _____

Inspiraatiokortit

- 40 esimerkkiä Suomen museoista elävän perinnön työssä
- Pakka tarjoaa tuhdin tukun eväitä yhteisöjen kanssa työskentelyyn – esimerkiksi yhteisnäyttelyitä, tapahtumia, julkaisuja tai hankkeita, jotka on tehty läheisessä yhteistyössä elävään perintöön liittyvien yhteisöjen kanssa.
- Tutustu ja sovela kirjastojen työhön!

Jatka tarinaa

KANSALLISMUSEO

Kansallismuseo oli näyttämönä kahdellekymmenelle tarinapajalle Kalevalan päivän aattona vuonna 2019. *Jatka tarinaa*-tapahtumassa tarinoitiin eri puolilla museota lukuisissa tarinapajoissa, joissa kerrottiin niin rakkaudesta, perheestä, esineistä, taidoista kuin noloista tilanteista – koko ihmiselämän kirjosta. Osana Unescon sopimusta perustettu suullisen perinteen rinki järjesti tapahtuman yhteistyössä Kansallismuseon ja **Museo-viraston** kanssa. Tapahtumaan liittyi myös #jatkatarinaa-kampanja ja työpajaohjeistus videoineen hyödynnettäväksi muualla Suomessa. Erityisesti kouluille tehtiin livestriimattu opastus museon aarteiden äärelle Kalevalan näkökulmasta.

www.kansallismuseo.fi

[Jatka tarinaa-tapahtumasivu](#)

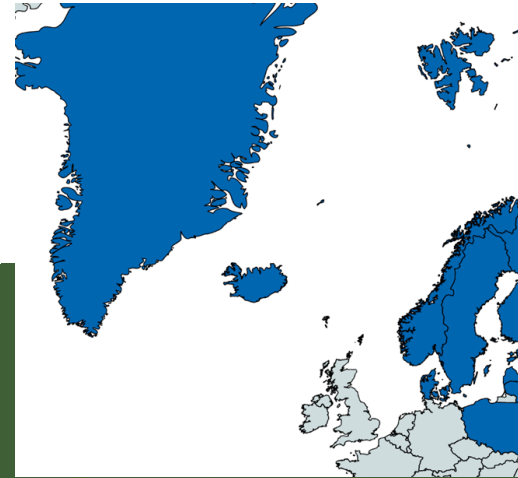

Opi lisää kestävästä kulttuuriperinnöstä LIVIND- hankkeen sivuilta

- Webinaarivideot
- Pilottihankkeet
- Tutkimusosio
- Työkaluja
- Linkkejä

LIVIND

Luova ja elävä kulttuuriperintö
pohjoisen ulottuvuuden
alueiden voimavarana

ABOUT

LIVIND project worked to
recognise practical ways
living heritage can
support sustainable
development

www.livind.fi

**MITEN ELÄVÄ
PERINTÖ VOI
TUKEA
KESTÄVYYS-
TAVOITTEIDEN
SAAVUTTAMISTA?**

1. Heikommassa asemassa oleviin ihmisiin liittyvät kysymykset osana elävän perinnön toimintaa ja suojelua.

2. Perinteiset kestävät menetelmät, perinnetiedot ja -taidot ruoantuotannossa ja viljelyssä.

3. Elävän perinnön myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin.

4. Avoimuus, tasa-arvo ja laatu elävän perinnön tietojen ja taitojen siirtämisessä.

5. Tasa-arvoisuus elävän perinnön suojelussa ja harjoittamisessa.

6. Veteen, veden saantiin ja käyttöön liittyvä elävä perintö; puhtauteen liittyvät kestävät perinteet.

7. Kestävän energiantuotannon ja -käytön perinteiset tiedot ja taidot.

8. Elävä perintö kestävän talouskasvun ja työllistymisen lähteenä.

9. Rakentamisen, korjausrakentamisen ja tekniikan elävä perintö.

10. Kulttuurisen moninaisuuden ja alkuperäiskansojen huomioiminen elävän perinnön suojelussa.

11. Elävä perintö kaupunkisuunnittelussa sekä kylä- ja kaupunginosatoiminnoissa.

12. Kestävään valmistamiseen, kuluttamiseen ja kiertotalouteen liittyvät perinteiset tiedot ja taidot.

13. Ilmastotoimia tukeva elävä perintö; sääilmiöihin varautumiseen liittyvät perinteiset tiedot ja taidot.

14. Vesistöjen kestävä käyttö ja niiden rannoilla elämiseen liittyvä elävä perintö, kestävät toimintatavat, tiedot ja taidot

15. Luonnon ja metsien kestäväan käyttöön liittyvä elävä perintö, kestävät toimintatavat, perinnetiedot ja -taidot

16. Oikeudenmukaiset ja vastuulliset instituutiot rauhaa tukevan elävän perinnön suojelutyössä; osallistavat menetelmät yhteisöjen tukena.

17. Kansainväliset sopimukset ja kumppanudet vahvistavat kv. vaikuttamista ja yhteistyötä myös kestävyyskysymyksissä.

Unesco-kurssin työpaja-
pohjat ladattavissa
[Aineetonkulttuuriperinto.fi](http://Aineetonkulttuuriperinto.fi/julkaisut)
[/julkaisut](http://julkaisut)

Aineeton kulttuuri- perintö osana työtä ja organisaatiota

Tässä tehtävässä pohdit sitä, miten organisaatiosi on yhteydessä elävään perintöön. Pääset tutustumaan työhösi liittyviin esineisiin ja tiloihin; aktiviteetteihin; teemoihin ja aiheisiin; ja elävän perinnön osa-alueisiin.

Lopuksi sinulla on selkeä kokonaiskuva niistä elävän perinnön käytännöistä, jotka liittyvät organisaatioosi.

1
Kirjoita organisaatiosi nimi ja muutamia avainsanoja, jotka parhaiten kuvaavat sitä. Valitessasi sanoja mieti organisaatiosi tehtävää, tavoitteita ja ydinarvoja.

ORGANISAATIO:

AVAINSANOA:

2
Liittyykö organisaatiosi tai työsi johonkin tiettyyn alueeseen, ympäristöön tai paikkaan, kuten luonnonympäristöön, rakennettuun ympäristöön tai kulttuuriympäristöön?

- ☐ MONUMENTIT
- ☐ LUONNONYMPÄRISTÖT
- ☐ KULTTUURIPERINTÖKOhteet
- ☐ MUU.....
- ☐ EI MIKÄÄN YLLÄ MAINITUISTA

3
Millaisia kokoelmia teillä on hallussanne?

- ☐ KÄYTTÖESINEITÄ
- ☐ TAIDE-ESINEITÄ
- ☐ AUDIOVISUAALISTA MATERIAALIA (KUVIA, VIDEOITA, ÄÄNITÄLLENTEITÄ...)
- ☐ ARKISTOAINEISTOA
- ☐ KIRJASTOAINEISTOA
- ☐ MUUTA
- ☐ EI MITÄÄN YLLÄ MAINITUISTA

4
Millaisten teemojen tai aiheiden parissa työskentelette? Kirjoita lyhyesti.

5
Millaista toimintaa organisaatiosi toteuttaa?

- ☐ TYÖPAJAT
- ☐ LUENNOT
- ☐ ESITTELYT
- ☐ OPASTETUT KIERROKSET
- ☐ OPETUSTOIMINTA
- ☐ OPINTOPÄIVÄT
- ☐ JULKAISUT
- ☐ VERKOSTOITUMINEN

6
Tutustu Unescon aineettoman kulttuuriperinnön osa-alueisiin. Mitkä niistä ovat oleellisia organisaatiollesi?

☐ SUULLINEN PERINNE JA ILMAISU

Aineettoman kulttuuriperinnön toimeenpanosuunnitelma 2024-2028

Aineettoman kulttuuriperinnön päivä 17.10

- Unescon yleiskokouksen päätöksellä vietetään kolmatta kertaa aineettoman kulttuuriperinnön juhlapäivää.
- Mukana on jo 185 maata!
- Päivän tavoitteena on esitellä elävän perinnön monimuotoisuutta ja rikkautta sekä lisätä tietoisuutta sen suojelun merkityksestä.
- Teemana tänä vuonna Vaalimisen arvoiset, jolla nostetaan esiin somejulkaisujen kautta erilaisia perinteitä
- Museovirastolta tulossa pohjaa tiedotteisiin / someen, jota voi täydentää omilla esimerkeillä

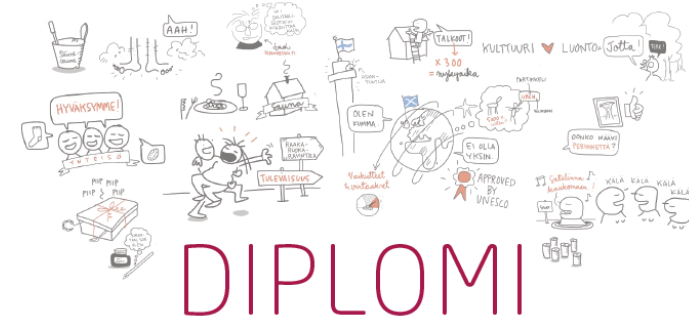
Kuva: Gunnar Bäckman

” ”

Hyödynnä nämä! Kansallisesta luettelosta sanottua...

- Nimeäminen kansalliseen luetteloon on tuonut työhömmme vaikuttavuutta
- Lisännyt arvostusta omien keskuudessa – positiivista nostetta!
- Saimme medianäkyvyyttä nimeämisestä
- Oma sivu Wikiluettelossa palvelee tiedon etsijöitä 24/7
- Käytämme nimeämistä aktiivisesti esim. rahoitushakemuksissa
- Nimeäminen on tuonut meille uutta hankerahoitusta
- Olemme kasvattaneet verkostoamme elävän perinnön työn kautta

Jussipaidan valmistus ja käyttö

on hyväksytty osaksi Suomen Elävän perinnön kansallista luetteloa.
 Opetus- ja kulttuuriministeriö on 26.6.2026 nimennyt 22 uutta kohdetta luetteloon, joka pohjautuu Museoviraston esitykseen aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmän tukemana. Elävän perinnön kansallisessa luettelossa on yhteensä 108 kohdetta. Luettelo liittyy Unescon yleissopimukseen aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta Suomessa.

Mari-Leena Talvitie
 tiede- ja kulttuuriministeri
 opetus- ja kulttuuriministeriö

Avustukset aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen mukaisiin yhteistyö- ja kehittämishankkeisiin

- Avustettavat hankkeet voivat koskea seuraavia alueita:
 - Aineettoman kulttuuriperinnön suojelua ja vaalimista edistävät yhteistyö- ja kehittämishankkeet
 - Yhteisölähtöisten toimintamallien kehittäminen ja koordinointi, erityisesti perinneyhteisöjen näkökulmasta
 - Aineettoman kulttuuriperinnön siirtämistä ja välittämistä tukevien menetelmien kehittäminen
 - Tietoisuuden lisääminen, tiedon välittäminen ja tiedon saatavuuden parantaminen erityisesti aineettoman kulttuuriperinnön näkökulmasta
 - Aineettoman kulttuuriperinnön kiinnostavuutta ja vaikuttavuutta tukevat kehittämishankkeet
- Hankkeisiin voi sisältyä muun muassa toimintamallien kehittämistä, työpajoja, tapahtumien tuottamista, aineistojen tallentamista ja saataville tuomista sekä tiedon välittämistä. Museovirasto painottaa hankkeita, jotka sisältävät yhteisöjen osallistumista toimintaan, hankkeen tulosten monipuolista levittämistä sekä uudenlaisia yhteistyömuotoja.
- Omarahoitusosuus 10%
- **Hakuaika päättyy 8.10.2026**

Tervetuloa mukaan!

Museovirasto
Museiverket

Leena.Marsio@museovirasto.fi

Wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

Elävä perintö Facebook / Youtube